

Órségváltás Balassagyarmaton

Tizenkét év a városért

Lombos Márton

Két elnök ül az asztalnál, a leköszönő és az új. Balassagyarmat jelenéről, jövőjéről beszélgetnek, a fontosabb adatokat, számokat feljegyzik, egyikük emlékeztetőnek, a másik útmutatóul. A 61 esztendő Lombos Márton — tizenkét évig volt a palócváros tanácselnöke — most adja át a stafétabotot utódjának, Vass Miklósnak. Ritkán adatik meg, hogy az ember a négy szemközti órségváltás intim, meghitt pillanatainak tanúja lehessen. Közönsége, nyilvánossága legfőképpen a búcsúzás és a beiktatás hivatalos ünnepségének szokott lenni. Ilyenkor rövid kommunikatív adnak ki a személynévről, a dolgok rendje és módja szerint.

Változások tanúja

Ez a szituáció viszont mentes a protokolláris kötöttségektől. Az asztalon kávé, cigareta, jegyzetfüzetek. Időnként megcsörren a telefon, Lombos Márton beidegzett mozdulattal nyúl a kagyló után. Egy embert abból is meg lehet itélni, ahogyan telefonál. Lombos határozott, energikus, a lényegre kérdez, s világos, egyszerű válaszokat ad. Az ötödik, hatodik csörgés után is felemeli a telefont, aztán elneveti magát:

— Téged keresnek, Miklós, most már te vagy a tanácselnök.

Később folytatják a beszélgetést, a búcsúzó elnök felvázolja, meddig jutottak az ötödik ötéves terv megvalósításában, s milyen feladatok következnek. Olykor előreszaladnak, távoli tervek, lehetőségek villannak fel, a hatodik tervciklus hozza majd el megvalósulásukat.

Hallgatom a párbeszédet, s közben kérdéseken töröm a fejem. Hiába, mert később a legsutóbbi tolaszkis előre:

— Milyen érzés búcsúzni...? — Ha azt mondanám, hogy kellemes, úgysem hinné el senki. Nem jó megöregedni...

Közbeszólnék, hogy aligha találni fiatalosabb 61 éves férfit, de az elnök leint.

— Ilyen szolgálatból — mondja — koragedménytel szoktak nyugdíjba menni és nem a hatodik X-en túl. Elszaladtak az évek, be kell látnom, hogy rész-

ben a magam diktálta tempónak ma holnap nem tudok megfelelni. Azt pedig igazán nem szeretném megvárni, hogy a város érezze meg a gyengeségemet.

Eddig az erejét, erélyét, alkotó energiáját érezte. Lombos Márton — bár a szomszédos Bercelen született — tősgyökeres balassagyarmatinak vallja magát. Ötven éve él a városban, itt volt kereskedő, majd segéd. A felszabadulás óta felelős posztokat töltött be, cselekvő tanúja — az elmúlt tizenkét évben pedig egyik irányítója — volt a gyarmati változásoknak.

Évek, tételek

Balassagyarmat — képletesen szólva — kanyargós utat járt be, amíg kialakult mai arculata. Mikszáthi dicsőítőfigurák fészke volt, majd álmos, poros, kispolgári város, még a negyvenes-ötvenes évek fordulóján is. Sajátos a státusa, rangja: 150 évig volt megyeszékhely, míg aztán 1950-ben Salgótarján lett Nógrád központja. Néhány megyei intézmény viszont máig itt maradt, a földhivatal, a megyei bíróság, a gabonatröszt, az erdőgazdaság központja például. Azt hinné az ember, olyan városban, amely valaha megyeközpont volt, lehetett mire építeni.

— Örököltünk néhány szép középületet, lakóházat, hangulatos utcákat, parkokat, de mást sem — mondja Lombos Márton. — A hajdani városatyák például sem csatornákat, sem vízvezetékot nem építettek. Balassagyarmatnak egyáltalán nem voltak közművei. Lakások nem épültek, ipar nem létezett...

— Szabó Lőrinc, aki évekig itt gyerekeskedett, egyik versében mégis „tündérvárosnak” nevezte Balassagyarmatot — vetem közbe.

— Látná csak a költő ma a várost! — Lombos Márton sorolja, mi épült most, a legutóbbi évtizedben: — Átadtunk több mint kétezer lakást, iskolákat, óvodákat, középületeket avattunk, 150 millió forintért közművesítettünk, gyárakat, nagyüzemeket építettünk. Vigyáztunk persze, hogy a modern épületek ne törjék meg a város báját, hangulatát. Más-milyen lett Balassagyarmat, azért ha Madách Imre vagy Mikszáth Kálmán föltámadna, ráismerne... A műemlékek gondozására, fenntartására nem sajnáljuk a pénzt.

Most újít fel a város egy palóc kisnemesi kúriát a Nógrádi Sándor-lakótelepen. Az új házak közé ékelődve meghagyjuk emlékeztetőnek a régi épületet, s szobáiban klubkönyvtárat, helytörténeti kiállítást rendezünk be.

Nagyt változott a város szellemi-társadalmi szerkezete is. Hol van már a dzsentrí és hol a kispolgári világ...? A munkaképes lakosság 65—70 százaléka az iparban, öt százaléka a mezőgazdaságban dolgozik. Balassagyarmat — ahonnan nem is olyan rég naponta ezerszámra utaztak el az emberek más városokba dolgozni — ma 2800 környékbelinek is ad munkát. A patinás városkát tizenhatszáz lakos lakja, köztük ötezer középszintű és 1300 ipari szakmunkástanuló.

Pezsgő, lüktető város nőtt fel az Ipoly mentén. A jövőről néhány adatot jegyzek fel: az ezeréves kórházat 141 ágvas szülészeti pavilonnal egészítik ki, 1980-ig az egészségügyi hálózat bővítésére, korszerűsítésére 120 millió forintot szánunk. Csaknem ennyit kap a művelődésügyi is; megépül 16 tanterem, egy kétszáz férőhelyes óvoda, befejezik a volt megyeházán berendezett művelődési központ rekonstrukcióját.

Jó örökség

— Ez már — fordul Lombos Márton az új tanácselnökhöz — a ti gondotok.

Vass Miklós is sokáig dolgozott a tanácsapparátusban, régi tanácsstag, a megyei végrehajtó bizottság tagja. Legutóbb a Fémipari Vállalat igazgatója volt, mérnöki oklevele mellé most szerzi meg a doktori címet.

— Jó örökséget veszek át — mondja —, szeretném úgy, olyan színvonalon folytatni a munkát, ahogy elődöm abbahagyta. Abbahagyni?

— No, azt nem... — nevet az immár nyugdíjas tanácselnök. — Több idő jut a családra, unokáimra, Zsuzsira és legifjabb Marcira, de munka nélkül én nem tudok élni. Szóljatok csak, ha kell egy öreg társadalmi munkás...

*

Lombos Márton a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa nyugálománya vonulása alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntette ki.

Vince Jenő

Ötven ifjúsági építőtábor a nyáron

A KISZ-építőtáborok 200 leendő parancsnokának, nevelési felősenek részvételével négy napos tanácskozás kezdődött kedden Székesfehérváron. Mint a megnyitón elmondták, a KISZ központi bizottsága tükárságának döntése alapján az idén nyáron június 19-től augusztus 27-ig ötven táborhelyen összesen 38 240 fiatal dolgozik majd a központi építőtáborokban. Ebben az évben jubileumhoz érkezett a KISZ építőtábormozgalma, 20 évvel ezelőtt nyitott meg az első önkéntes ifjúsági építőtáborok. A fiatalok az idén is a mezőgazdaság, az építőipar és fontos ifjúsági létesítmények nyári munkáin vesznek részt.

Árad a Bodrog

Az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság dolgozói hétfőn és tegnap is első fokú árvízvédelmi készültséget tartottak a Bodrog országhatár és Sárospatak közötti szakaszán. Az idén már harmadszor kellett elrendelni a védekezést a folyó gátjain. Most alig három nap alatt Felsőberecknél megközelítőleg százhusz centimétert áradt a folyó. A szakemberek további vízutánpótlással számolnak, mert a tetőzés még nem következett be.

A holnapra gondolnak

Szövönök jókedve

A Haza Fésűsfonó és Szövőgyár textiliparunk jelentős nagyvállalata. Termékeit hazánkban és külföldön egyaránt jól ismerik. A vállalat hat — ebből négy vidéki — gyárában 4200-an dolgoznak, s termelési értékük meghaladja az évi másfél milliárd forintot. Tavaly hatmillió négyzetméter kintű szövőanyagot, negyvenmillió szövetanyagot, az itt dolgozók méltán büszkének eredményeikre; a világhírű angol szövet aligha jobb az általuk gyártottaknál. A vállalat vezetői szerint ebben — annyi más, főként technológiai összefüggésen — szerepet játszik a jó munkahelyi közérzet is.

A HFS már a negyedik ötéves tervidőszakban megkezdte távlati szociálpolitikai tervének kialakítását. Tavaly a gyár a szociálpolitikai intézkedések jegyében mintegy 30 millió forintot költött el. Az előző évekhez képest jelentősen megkönnyítették a nehéz fizikai munkát, megépítettek új anyagmozgató gépek beszerzésével. Több mint 11 millió forintba került a géptermék zajcsökkentése, a klimatizáló berendezések felszerelése, az üzemorvosi rendelők fejlesztése, az üzemeltetés javítása. A budapesti és vidéki gyárak dolgozói méltányolták ezt. És mert sokkal több nő dolgozik itt, mint férfi, különös gondot fordítottak, korszerűsítették az öltözőket, a fürdőket.

Gyermekintézményeiket azonban — építőipari kapacitás hiányában — nem tudták elköltségeiknek megfelelően fejleszteni. A váci gyár óvodabővítése el is maradt. Pedig együtt volt a

pénz, társadalmi munka is segítette volna a vállalkozó kivitelezőt. A hoppon maradt édesanyákat aligha vigasztalja, hogy az országban nem ők az egyedüliek, akik hasonló gondokkal küzdenek.

A vállalat szociálpolitikai programja vaskos kis füzet. Mindenki megtudhatja belőle — ha csak más fórumokon nem vett részt az előkészítő vitákban, s a végleges változat elfogadásában —, hogy folyamatosan emelik az alacsony béreket, támogatják a tanulni vágyókat, fejlesztik a belső egészségügyi hálózatot. És rövidesen munkásszállást építenek.

— Meg kell őriznünk jelenlegi létszámunkat — hangsúlyozzák. Senki sem titkolja: minden szociálpolitikai döntésük mögött ez áll; az új munkaerő kiképzése költséges, ezt persze vállalnak is, csak éppen nincs jelentkező. Az új és korszerű berendezések bizonyos mértékig segítenek, de minden szövönök nem pótolható géppel. A dolgozó pedig csak akkor marad, ha munkahelyén jól érzi magát, anyagilag megbecsülik. Ez persze nem egyszerű feladat. Az üzemekben nehéz, fárasztó a munka, a három műszak próbára teszi az embereket.

A Haza Fésűsfonó és Szövőgyár az idén 5 millió forinttal többet költ szociálpolitikai célokra, mint tavaly. Sári Sándor vezérigazgató azonban ezzel sem elégedett: „Termelni, eredményt elérni csak akkor lehet, ha mindenki tudja, hogy a mai munkahelyi körülmények holnap tovább javulnak.”

Sz. P.

Elkészítő beruházás

Húskombinát kérdőjelekkel

Tavaly januárban kezdett üzemszerűen termelni a 700 millió forintos beruházással felépített Miskolci Húskombinát. A beruházók és a kombinát vezetői már akkor tudták: a kivitelezés hiányosságai miatt sok gondal kell majd megküzdniük az indulás évében.

Kötetnyi hibajegyzék

Dr. Kovács Imre mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszterhelyettes ezt mondta: „Amit a Miskolci Húskombinát beruházásánál tapasztaltunk, az egyszerűen elképesztő. Várhatóan 120 millió forint kell a hibák kijavításához, s amíg ez megtörténik, a népgazdaság jelentős dollárbevételek esik el...”

Van-e megoldás? Bihall Gyula főmérnök szerint:

— Természetesen. Hamarosan eldöntik, hogy részlegesen vagy teljesen leáll-e a húskombinát, ahogyan ki nem javítják a súlyos hibákat. Hogy ez mennyi időt vesz igénybe, azt ma még nem tudjuk. A hibajegyzék 107 pontos! Ki kell cserélni a padlóburkolatot, több helyütt földemcsere, illetőleg szigetelési munka is szükséges. Az már biztos, hogy az amerikai sonkát készítő részlegre 40 millió forintot kell fordítaniuk.

Az ügyből bírósági per kerekedett, hiszen egyáltalán nem mindegy, hogy ki fedezi a teljes hiánypótlásra fordítandó 120 milliós költséget. Mindenesetre figyelemre méltó, hogy a húskombinát a korábbi építés gene-

rálkivitelezőjét, az Észak-magyarországi Állami Építőipari Vállalatot újabb munkával, a húslisztfeldolgozó megépítésével bízza meg. A részletekről Bihall Gyula tájékoztatót:

— Kombinátunkban sok vér, csont és belsőég marad, ezek feldolgozása rendkívül gazdaságosnak ígérkezik. Hosszú lejáratú bankhitelből 150 millió forintos beruházással akarjuk megépíttetni az üzemet. Remélhetően jövőre megkezdődhet az ólász gyártmányú Devita gépsor szerelése.

És 90 vagon sonka?

Dr. Ormos Imre főkönyvelőtől hallottuk:

— Bizünk benne, hogy már a javítások és építkezések előtt a dobozolt sonka jobb minőségű lesz. Az idén ismét nem teljesítjük kötelezettségeinket, hiszen 90 vagon dobozolt sonkával már nem tudunk elkészülni. Szeretnénk azonban legalább 600 tonnát úgy előállítani, hogy az a külföldi piacokon is értékesíthető legyen. A megye lakosságának ellátásában remélhetően nem lesz zavar — akár a részleges, akár a teljes leállítás mellett döntenek a tröszt vezetői. A társvállalatokkal megállapodtunk, hogy amíg a munkák tartanak, kisegítenek bennünket. Mi a saját kocsijainkkal megyünk az áruért, hogy elszállíthassuk Miskolcra és a megye más településeire. Őzdi és sátorlajúhelyi egységekre az eddiginél több feladatot vár.

Tóth Zoltán

Kiváló művelődési otthonok és közművelődési könyvtárak

Kedden a Fészek Klubban kihirdették az 1975—1976. évi kiváló művelődési otthonok és kiváló közművelődési könyvtár pályázat eredményét. A harmadikban meghirdetett pályázaton 143 művelődési otthon és 196 közművelődési könyvtár vett részt. Közülük 43 közművelődési könyvtár és 41 művelődési otthon kapta meg a Kiváló címet. Munkájuk elismeréséül további húsz művelődési otthon és 22 közművelődési könyvtár dícséretben részesült. Eredményes, példamutató tevékenységükkel elősegítették a közművelődési program megvalósítását. A nyer-

tesek további munkáját az Állami Ifjúsági Bizottság, a Hazafias Népfőnt, a KISZ KB, a Kulturális Minisztérium, a SZOT és a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsa a korábbinál nagyobb jutalommal ösztönözték.

Az ünnepségen Boros Sándor kulturális miniszterhelyettes méltatta az élen járó művelődési otthonok és könyvtárak tevékenységét, s elismeréssel szövelt az intézményeket fenntartó szervek segítőkészségéről.

A miniszterhelyettes ezután átadta a jutalmakat a kiváló intézmények képviselőinek.

Pedagógiai napok több megyében

A salgótarjáni József Attila Művelődési Központban kedden megkezdődtek a Nógrád megyei pedagógiai napok. Berkó Mihály megyei tanácselnök-helyettes megnyitotta előadását a Kiváló című előadás után átnyújtották a nógrádi pedagógiai díjat azoknak a nevelőknek, akik pályájukon hosszú időn át kiemelkedő eredményeket értek el. Idén megkapta a Nógrád megyei Tanács alapította kitüntetését az Egri Ho Si Minh Tanárképző Főiskola is, a megye pedagógusainak szakmai továbbképzésében kifejtett sokéves és eredményes munkájáért.

A váci művelődési központban ugyancsak kedden megnyitották a Pest megyei pedagógiai napokat. Szekszárdon is megkezdődtek az április 8-ig tartó Tolna megyei pedagógiai napok. A Babits Mihály Művelődési Központban dr. Hanga Mária oktatási miniszterhelyettes Közoktatásunk időszerű kérdései című előadásával nyitották meg az ötödik alkalommal megrendezett pedagógiai napokat.

Igazgatók tanácskozása kezdődött tegnap Egerben. Megbeszéljük hogyan formálódjon a szakközépiskolások munkája.